

Giáo dục kỹ năng sống và đạo đức cho học sinh lớp 1 Trường Tiểu học Hoàng Mai quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội

Chu Hồng Hoa*

*Trường TH Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội

Received: 15/7/2023; Accepted: 21/7/2023; Published: 27/7/2023

Abstract: Primary school is the first step of high school, and is the foundation for students to continue studying at higher levels. Primary school students are all at an innocent age, as innocent and pure as a piece of white paper without a blemish. Teachers, in addition to their teaching duties, also shape students' personalities every day and every hour. Teachers need to understand the thoughts, aspirations, interests, and talents of each child. Especially in the 4.0 digital age. Children who are given access to technology from a young age by their parents are very smart, active, and confident. Besides, children are also pampered by their parents and family and do not have to do anything, so their life skills are limited. This article has proposed a number of measures for elementary school students in general and for first grade students at Hoang Mai Primary School, Hoang Mai district, Hanoi city in particular.

Keywords: Life skills education, ethics, grade students, Hoang Mai, Hanoi

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh thực trạng, nhu cầu giáo dục hiện nay, trường tiểu học (TH) Hoàng Mai đã được thành lập theo định hướng xây dựng trường chất lượng cao. Với định hướng mục tiêu trường chất lượng cao, học sinh (HS) được tăng cường phát triển tư duy, rèn luyện kỹ năng thực hành, hoạt động ngoại khóa, giáo dục kỹ năng sống (KNS), tham gia các CLB phát triển năng khiếu, văn nghệ, thể dục thể thao... Thực hiện mô hình cung ứng dịch vụ chất lượng cao giúp cho HS được phát triển toàn diện đức - trí - thể - mỹ và KNS.

Việc bồi dưỡng hình thành cho các em những phẩm chất đạo đức, kỹ năng sống đầu phải đó là một bài mẫu có sẵn, áp đặt, khuôn mẫu để HS thực hiện theo. Nhìn những đôi mắt ngây thơ, ngỡ ngàng của HS trong tôi luôn tự hỏi: “Làm thế nào để giúp các em chăm ngoan, học giỏi, nghe lời cha mẹ thầy cô, lớn lên trở thành những người có ích cho xã hội?”. Rồi chính các em đã giúp tôi trả lời, chỉ có tình yêu thương của thầy cô, bạn bè mới giúp các em vượt qua những khó khăn trong học tập và trong cuộc sống.

Hệ thống giáo dục ngày nay là giáo dục toàn diện về mọi mặt cho HS, đặc biệt là giáo dục KNS, giáo dục đạo đức, hình thành nhân cách cho HS ngay từ thời cắp sách tới trường. Khâu giáo dục toàn diện HS luôn được chú trọng và đặt lên hàng đầu. Để làm được điều đó thì vai trò của nhà trường và GV chủ nhiệm hết sức quan trọng, vì GV chủ nhiệm là người quan tâm, gần gũi sâu sát nhất đối với HS, là người trực tiếp giáo dục nhân cách, là người thay mặt Ban giám

hiệu nhà trường và toàn thể GV bộ môn chịu trách nhiệm toàn bộ HS trong tập thể lớp mình phụ trách suốt cả năm học. Cho nên khâu tổ chức HS học tập của lớp mình phụ trách đối với GV chủ nhiệm là chuyện không dễ dàng gì.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của giáo dục KNS, đạo đức với HS TH

Giáo dục KNS, đạo đức cho HS là nhiệm vụ rất quan trọng ở tiểu học. Nó nhằm hình thành những cơ sở ban đầu về mặt đạo đức cho HS tiểu học, giúp các em ứng xử đúng đắn qua các mối quan hệ đạo đức hàng ngày. Có thể nói, nhân cách của HS tiểu học thể hiện trước hết qua bộ mặt đạo đức. Điều này thể hiện qua thái độ cư xử đối với ông bà, cha mẹ, anh chị em ruột trong gia đình, với thầy cô giáo, bạn bè qua thái độ học tập, rèn luyện hàng ngày... Đó là cơ sở quan trọng của việc hình thành những nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức.

Trong xã hội chúng ta, phần lớn các gia đình đều coi việc quan tâm, chăm sóc, dạy dỗ con là một vấn đề quan trọng trong cuộc đời mình, họ dành cho con mình tất cả những gì đẹp đẽ nhất. Bên cạnh đó, thì không ít gia đình xem nhẹ việc giáo dục con em mình, họ bàn giao toàn bộ trách nhiệm cho nhà trường. Nhiều phụ huynh nghĩ đơn giản cả ngày con mình ở trường nên trăm sự nhờ cả vào cô, nhiều bậc phụ huynh do quá bận bịu với việc làm kinh tế đã bỏ ra quá ít thời gian và tình cảm đối với con cái hoặc do yếu tố chi phối nào đó mà cha mẹ đã chia tay nhau khi con vài tuổi đầu. Các em bị tước một số quyền mà có lẽ mọi trẻ em đều

có quyền được hưởng – Đó là quyền được sống với cha mẹ và được hưởng sự yêu thương chăm sóc của cả cha và mẹ. Trẻ em thiếu đi tình thương của cha và mẹ là một sự thiệt thòi lớn không gì sánh được. Các phụ huynh đó đâu biết rằng việc giáo dục HS là trách nhiệm của gia đình, nhà trường và cả xã hội. Chỉ vì sự suy nghĩ vô tâm như vậy đã khiến HS cô đơn, bị bỏ rơi ngay trong ngôi nhà của mình. Các con cứ trầm tư, chịu đựng rồi thu mình hoặc phá phách. Vì vậy, trong xã hội chúng ta đã có một bộ phận HS, bạn bè xấu lời kéo, các em sẽ nhanh chóng nhiễm những tệ nạn xã hội. Thật đau lòng khi những trẻ em thất học đi làm thuê, phạm tội khi tuổi đời quá ít.

Với thực tế đó, mỗi giáo viên nói chung và mỗi giáo viên tiểu học nói riêng phải có trách nhiệm định hướng cho sự phát triển tâm lý, nhân cách của các em “Ôm các em vào lòng” Cô giáo không chỉ là người dạy học mà còn là người mẹ khi em rời khỏi vòng tay gia đình đến lớp... Vì vậy, cô giáo không chỉ dạy cho các em kiến thức mà còn dạy các em tránh được những cám dỗ cuộc đời, biết nói không với những điều xấu. Để HS thấy trường học mang đến cho HS niềm vui và thầy cô là cầu nối đưa các em hòa nhập với các bạn, giúp các em hiểu thêm về những người thân trong gia đình mình.

Là một ngôi trường mới được thành lập với định hướng chất lượng cao, lấy HS làm trung tâm, phát hiện và phát huy được tiềm năng trong mỗi em đó là nhiệm vụ then chốt mà BGH đã giao nhiệm vụ cho từng GV trong năm học này. Bên cạnh đó BGH nhà trường cũng đã rất quan tâm đến mảng giáo dục KNS, đạo đức cho các em. Với định hướng ngay từ đầu năm học BGH đã giao nhiệm vụ, bản thân tôi cũng như các đồng chí GV trong nhà trường đã rất coi trọng việc giáo dục KNS cho các em.

Năm học 2022 – 2023 là năm học thứ hai của nhà trường, mỗi một thầy giáo, cô giáo cần đem hết nhiệt tình, tâm huyết, sáng tạo, lựa chọn phương pháp, hình thức dạy học hiện đại, phù hợp với đặc điểm, tình hình của nhà trường chính vì vậy việc giáo dục KNS, đạo đức cho các em càng cần được quan tâm, chú trọng – đó cũng chính là một trong những nhiệm vụ của người GV Hoàng Mai. Mỗi thầy cô giáo cần phải giúp cho HS được phát triển toàn diện đức - trí - thể - mỹ và KNS. Hơn nữa với đặc thù của nhà trường là tuyển chọn, phát hiện và bồi dưỡng nguồn HS giỏi cho cấp THCS của Quận, thực hiện tốt nhiệm vụ từng bước “Đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài” cho đất nước[3].

2.2. Biện pháp giáo dục KNS và đạo đức cho HS lớp 1 của Trường TH Hoàng Mai của quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội trong giai đoạn hiện nay

2.2.1. Kết hợp với phụ huynh trong việc giáo dục KNS và đạo đức

Kết hợp với phụ huynh trong việc giáo dục đạo đức : Phụ huynh HS trường TH Hoàng Mai đa phần đều là những người có trình độ, có văn hóa và đặc biệt họ rất quan tâm đến con cái của mình. Từ việc chăm sóc con cái, đầu tư cho con được tiếp cận sớm nhất những phương pháp học mới đến việc giáo dục KNS, đạo đức cho con đều được phụ huynh rất quan tâm và chú trọng.

Những vấn đề “tế nhị”, GV thường gặp riêng từng phụ huynh nêu tầm quan trọng của việc chăm sóc và giáo dục trẻ trong từng trường hợp cụ thể. Lúc đó, phụ huynh thường tiếp thu một cách chân thành, họ tin tưởng, gần gũi với cô giáo như với người bạn, kết hợp cùng GV giáo dục con một cách hiệu quả.

Việc trao đổi với phụ huynh phải hết sức linh hoạt, không nhất thiết là lúc nào cũng mời họ ra trường. Tôi thường trao đổi qua điện thoại với phụ huynh những công việc quan trọng cần giải quyết ngay hoặc kiểm tra sự trung thực của HS.

Ngoài ra, cứ đến cuối tuần tôi lại gửi cho phụ huynh một bản nhận xét cá nhân ghi lại những điểm mà HS đã đạt được trong tuần, những ưu điểm, nhược điểm, phương hướng khắc phục tồn tại có nhận xét của cô giáo qua Sổ Thi đua. Với cách trao đổi như vậy, việc phối hợp giáo dục đạo đức giữa giáo viên chủ nhiệm và phụ huynh luôn hiệu quả. Phụ huynh lớp tôi luôn nắm bắt tình hình học tập và ý thức kỷ luật của con em mình kịp thời. Mọi cố gắng của HS đều được cô giáo và phụ huynh HS ghi nhận.

Một năm các em được tham gia rất nhiều các hoạt động ngoại khóa do Đội tổ chức. Những lần như vậy, tôi đều nhận được sự quan tâm từ phía phụ huynh HS. Các bậc phụ huynh lớp tôi đã nhiệt tình, luôn dành thời gian để cùng tham gia đi tham quan hoạt động ngoại khóa cùng cô và trò. Qua đó các bậc phụ huynh cũng có điều kiện chia sẻ với sự khó khăn vất vả của cô giáo, hiểu hơn công việc của cô hàng ngày ở trên lớp khi quản lý hơn 30 HS.

2.2.2. Kết hợp với phụ huynh trong việc giáo dục KNS

Để giáo dục KNS cho các em, tôi lên kế hoạch của từng tháng, bám sát các chủ điểm của nhà trường để xây dựng kế hoạch riêng cho lớp phù hợp với tình hình thực tế của HS. Thông qua đó giáo dục các em lòng biết ơn, sự quan tâm tới những người xung quanh.

Nhân dịp đón Tết cổ truyền, Ban giám hiệu nhà trường đã tạo điều kiện cho các cô giáo trang trí tiểu cảnh để tạo không gian ngày Tết âm cúng cũng như giúp HS được hiểu hơn về phong tục tập quán ngày Tết cổ truyền của dân tộc mình ngay trong trường học

cũng từ đó giáo dục HS lòng biết ơn đối với cha mẹ, người thân của mình.

Hay như ngày 20/10 ngày phụ nữ Việt Nam hoặc 8/3 ngày Quốc tế phụ nữ, tôi đã dẫn các bạn HS nam tự chuẩn bị một món quà nhỏ để mang đến lớp tặng các bạn gái. Tôi đã dành 1 tiết học để tổ chức cho các em. Các bạn nam rất hào hứng và ga lăng khi bản thân mình được tặng quà cho bạn gái. Các bạn gái rất vui vì được tặng quà. Gương mặt của bạn nào cũng ngời lên niềm vui và hạnh phúc đó cũng chính là món quà nhỏ mà tôi mang đến cho các em. Thời gian đầu khá khó khăn vất vả nhưng với sự kiên trì và trên hết là với mong muốn giúp các em có được sự tự tin cô trò chúng tôi đã vượt qua được giai đoạn đầu khó khăn đó. HS lớp tôi các em đã rất tự tin khi trình bày trước các bạn và thầy cô, các em rất hào hứng với mỗi tiết học. Bản thân tôi rất vui vì đã giúp được các em vượt qua chính mình, vượt qua được sự e ngại của bản thân – điều mà không phải ai cũng có thể làm được. Không chỉ giúp cho các em có được sự tự tin, mạnh dạn bộc lộ cảm xúc và suy nghĩ của mình, qua mỗi bài học tôi đều hướng các em đến tình yêu gia đình, cộng đồng, yêu thiên nhiên, yêu lao động. Các em đều rất tự tin khi tham gia các cuộc thi hùng biện bằng Tiếng Anh hay cuộc thi Book review.

Hay như học đến bài Em tự giác làm việc của mình – môn Đạo đức. Phần vận dụng tôi đã yêu cầu các em hàng ngày tự giác thực hiện làm việc ở nhà phù hợp với khả năng của mình.

Bắt đầu trong học kì II khi các em đã đọc thông, viết thạo. Cuối mỗi tuần tôi hướng dẫn các em tự xây dựng kế hoạch học tập và những việc cần làm trong tuần, tôi hướng dẫn các em tự đặt mục tiêu cho mình. Cuối mỗi tuần các em sẽ dựa vào kế hoạch của mình tự đánh giá kết quả của mỗi mục tiêu mà mình đã đề ra. Năm học này là năm học tiếp theo mà ngành Giáo dục Thủ đô tiếp tục triển khai dạy bộ tài liệu “Giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh cho HS Hà Nội”. Phải khẳng định đây là bộ tài liệu rất cần thiết trong việc giáo dục đạo đức cho HS TH nói chung và HS thủ đô Hà Nội nói riêng. Với suy nghĩ như vậy tôi đã thực hiện nghiêm túc bộ tài liệu Giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh cho HS Hà Nội. Không những thế ngoài các tranh ảnh trong bộ tài liệu, tôi đã sưu tầm thêm các tranh ảnh phù hợp với HS Hà Nội để giúp HS hiểu hơn. Ngoài ra phần HS liên hệ thực tế tôi đã làm sâu hơn.

2.2.3. Quan tâm chăm sóc HS

Việc quan tâm chăm sóc HS không chỉ là việc thường cho các em sách vở, đồ dùng học tập hay một món quà nào đó. Người giáo viên còn cần phải tạo cho các em cơ hội để thể hiện việc làm cụ thể, lời nói gây

được lòng tin với mọi người xung quanh, các bạn ở trong lớp. Khi các em làm được việc này các em mới tự tin, hoà nhập với tập thể lớp.

Quan sát phát hiện những điểm mạnh của mỗi em, đánh thức tiềm năng, khơi gợi đam mê trong mỗi HS là một việc làm vô cùng cần thiết. Khi đó, các em sẽ từ từ xoá dần đi mặc cảm tự ti mà sẽ cùng nhau thi đua học tập tốt.

Chú trọng rèn cho HS có thói quen chào hỏi lễ phép, biết cảm ơn, biết xin lỗi. Giáo dục HS biết lễ nghĩa đi về phải biết chào hỏi ông bà, cha mẹ, anh chị. Đến trường chào hỏi các thầy cô giáo, các bác công nhân viên. Ra đường chào hỏi người lớn tuổi. Biết cảm ơn khi nhờ ai việc gì đó. Biết xin lỗi khi làm điều sai. Chỉ với những việc làm rất đơn giản đó tôi đã tạo cho HS lớp mình nói riêng và HS trường TH Hoàng Mai nói chung một môi trường học tập văn minh, lịch sự.

Tôi không phân biệt đối xử, mạnh dạn giao việc cho các em theo khả năng như phụ trách kỉ luật, phụ trách vệ sinh lớp học, phụ trách chăm sóc cây xanh... Giao việc nhưng không quên kiểm tra kết quả công việc, việc này bí mật giao cho một số HS ngoan, lặng lẽ quan sát công việc của các bạn. Chắc chắn được tình hình, tôi động viên, uốn nắn để giúp các em hoàn thành công việc cô giao, lấy được sự tin tưởng của các bạn.

3. Kết luận

Dù ở thời đại nào, giáo dục vẫn được coi là quốc sách hàng đầu, là điều kiện để nâng cao trình độ dân trí, là cơ sở ban đầu hết sức quan trọng cho việc đào tạo và hình thành nhân cách cho con em mình trở thành những người công dân có ích cho xã hội. Một đất nước có giàu mạnh phát triển hay không là nhìn vào bộ mặt giáo dục. Vì vậy giáo dục là nhiệm vụ hết sức quan trọng mà người GV chủ nhiệm phải thực hiện. Việc chăm sóc và giáo dục HS, bồi dưỡng HS trở thành những người công dân tốt của đất nước là một công việc vô cùng. Đặc biệt là việc giúp HS lớp 1 rèn KNS, giáo dục đạo đức.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2020): Thông tư số 32/2020/TT - BGDĐT ban hành Điều lệ trường THCS, THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học.
2. Huỳnh Văn Sơn, Thực hành KNS dành cho HS lớp 1
3. Báo cáo Tổng kết năm học của Trường TH Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội năm học 2022-2023
4. Chu Hồng Hoa, *Một số biện pháp giáo dục KNS và đạo đức cho HS lớp 1 của Trường TH Hoàng Mai, năm học 2022-2023*